

Maa- ja metsätalousministeriölle

Viite: VN/12277/2021

SEURA- JA HARRASTUSELÄINTEN HYVINVOINNIN NEUVOTTELUKUNNAN LAUSUNTO LUONNOKSESTA LAIKSI ELÄINTEN HYVINVOINNISTA JA LAEIKSI ERÄIDEN SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISESTA

1 Yleiset kommentit lakiehdotuksesta

Seura- ja harrastuseläinten hyvinvoinninneuvottelukunta ottaa ohessa yksityiskohtaisesti kantaa vain oman asiantuntemusalueensa eläinten osalta keskittyen erityisesti niihin kohtiin, joissa ehdotus poikkeaa edellisellä lausuntokierroksella olleesta luonnoksesta.

Käyttäytymistarpeiden korostaminen hyvinvoinnin keskeisenä elementtinä on kiitettävää. Iso osa seura- ja harrastuseläimistä on laumaeläimiä, eikä niille *pääsääntöisesti riitä vain näköyhteys toiseen lajitoveriin. Eläimiä olisi kasvatettava nuoresta pitäen niin, että niille olisi mahdollista kehittyä ryhmäkasvatusta mahdollistavat lajille ominaiset toimintamallit.*

Pidämme hyvänä jatkuvan juomaveden vaatimusta. Poikkeustapauksia tulee tarkastella uudestaan tutkittuun tietoon perustuen.

Pidämme erittäin hyvänä, että kissojen ja koirien tunnistusmerkintä ja rekisteröinti on sovittu tämän lakikäsittelyn yhteydessä säädettävän pakolliseksi. Muiden seura- ja harrastuseläinten kohdalla pakollisen tunnistusmerkinnän ja rekisteröinnin tarvetta tulee vielä selvittää ja pyrittävä EU-maiden rekisterien yhteensopivuuteen. Olisi tehostettava rajavalvontaa, jolla estetään tunnistusmerkitsemättömiä eläimiä tuoda maahan. On kiitettävää, että tullia ehdotetaan eläinsuojeluviranomaiseksi.

Kannatamme myös pentujen maahantuontikieltoa myyntitarkoituksissa sekä verkkokaupan säätelyä. *Verkkokaupan säätelyyn tulisi edelleen lisätä vahva tunnistautuminen. Neuvottelukunnan mielestä nyt ehdotetut kissojen ja koirien kauppaa koskevat pykälät tulisi soveltuvin osin ulottaa koskemaan kaikkia seura- ja harrastuseläinlajeja.*

Erityistä huolta neuvottelukunta kantaa luolakoirien taipumuskokeita ja –harjoituksia varten pidettyjen kettujen hyvinvoinnista. *Mikäli harjoitusketuille ei luoda lajille ominaisia pito-olosuhteita (vrt. eläintarha-asetuksen kettuja koskevat vaatimukset) on elävien kettujen käyttö luolakoirien taipumuskokeissa lopetettava. Myös mikäli taipumuskokeita ei kielletä, olisi kettujen kokemaa stressiä ja pelkoälyä pyrittävä minimoimaan säädöksin kokeiden ja harjoitusten aikana.*

Neuvottelukunnan mielestä myös päivystysaikana olisi oltava velvollisuus järjestää eläinsuojeluvalvontaa.

Kannatamme SEYn lausunnon liitteen 1 mukaista lain rakenteen selkeyttämistä, joka edistäisi lain käytettävyyttä ja ymmärrettävyyttä.

2 Kommentit muutoksista aiempaan lakiesitykseen (hallitusohjelmasta johtuvat muutokset)

2.4. Jatkuva vedensaanti pysyvissä pitopaikoissa

Pidämme hyvänä jatkuvan juomaveden vaatimusta. Poikkeustapauksia tulee kuitenkin tarkastella uudestaan tutkittuun tietoon perustuen. Esimerkiksi perusteluissa mainittujen rekikoirien juomaveden tarvetta olisi selvitettävä. On hyvä, että perusteluissa on esitetty juomaveden tarjoamista kolmesti päivässä, mikäli sääolot estävät tilapäisesti sulan juomaveden tarjoamisen.

2.5. Eläinkauppa, pentutehtailu

Pidämme erittäin hyvänä, että eläinkauppaa rajoittavat pykälät on lisätty lakiesitykseen, mutta *ehdotamme niiden laajentamista soveltuvien osin kaikkiin seura- ja harrastuseläinlajeihin*, ei vain koiriin ja kissoihin. Toimikunta kantaa erityistä huolta jyrksijöillä, linnuilla ja eksoottisilla eläimillä tehtävästä villistä nettikaupasta sekä laajamittaisesta lisääntymisestä. Esimerkiksi lintuja tuodaan säännöllisesti maahan netin kautta jatkomyyntitarkoituksessa. Kaupallisissa verkkosovelluksissa eläimen myyjältä olisi vaadittava vahva tunnistautuminen.

Kiitämme esitettyä laajennettua tiedonantovelvoitetta eläimen luovutuksen ja kaupan yhteydessä. Ehdotamme täsmennettäväksi, että *seura- tai harrastuseläimen kaupan ja luovutuksen yhteydessä* olisi eläimen mukana on annettava olennaiset alkukasvatukseen liittyvät asiat sekä syntymämaan lisäksi myös tieto onko eläin luonnosta pyydetty tai mahdollisesti rescue-taustainen. Luovutusohjeissa olisi myös annettava ohjeet, miten uuden omistajan tulisi toimia, mikäli haluaa myöhemmin luopua lemmikistään. Viimeksi mainittu olisi erityisen tärkeää lajeille, jotka luontoon vapautettaessa saattavat aiheuttaa luonnolle riskin.

Ehdotamme sellaisten eläinyksilöiden myynnin kieltämistä, joille on tehty kosmeettisia toimenpiteitä sekä kieltoa tunnistusmerkitsemättömien ja rekisteröimättömien koirien ja kissojen myynnille.

2.6. Eläinlääkäreiden ilmoitusvelvollisuus perinnöllisten vikojen vuoksi lemmikeille tehdyistä toimenpiteistä

Pidämme erittäin hyvänä, että eläinlääkäreille asetetaan ilmoitusvelvollisuus tiettyjen perinnöllisten vikojen vuoksi tehdyistä toimenpiteistä. Toimiakseen pykälä vaatii *asetustasolla täsmennystä sekä hoitopäätöksiä tekevää ilmoitusvelvollista eläinlääkäriä, eläimen omistajaa, kasvattajaa sekä valvontaa varten.*

Neuvottelukunta ehdottaa lisättäväksi, että *myös muiden kuin nisäkkäiden kasvattajalla/tuottajalla on oltava keinot ja suunnitelma hallitsemattoman lisääntymisen varalta.*

Mikäli omistaja luovuttaa eteenpäin eläimen, jolta eläinlääkäri on korjannut ilmoitusvelvollisuuden alaisia perinnöllisiä vikoja, tulisi kiinnittää erityistä huomiota siihen, että tällaisen eläimen uudella vastaanottajalla on kyky ja tarvittava osaaminen kyseisestä eläimestä huolehtimiseen sen mahdollisine geneettisistä vioista johtuvine haittoineen.

Neuvottelukunta esittää selvitettäväksi, *miten paljon muiden seura- ja harrastuseläinlajien haitta-asteeltaan vakavia perinnöllisiä vikoja korjataan Suomessa*. Näiden selvitysten ja nyt esitetyn lain pohjalta harkittava ilmoitusvelvollisuuden laajentamista.

Muut muutokset

3 Lakiehdotuksen pykälät ja yksityiskohtaiset perustelut

Ohessa muita huomioita, joita ei ylempänä käsitelty.

1 § Lain tarkoitus

Neuvottelukunnan mielestä lain tarkoitusta määriteltäessä eläimen hyvinvoinnin edistämisen lisäksi pitäisi myös pitää huolta siitä, että eläimen hyvinvointi ON hyvällä tasolla. Neuvottelukunta katsoo, että eläimen itseisarvon kirjaaminen perusteluiden ohella myös lakitekstiin olisi johdonmukaista.

5 § Määritelmät

Neuvottelukunta kiittää HE perustelujen kuvausta kärsimyksestä ja ehdottaa sen lisäystä määritelmiin. *Neuvottelukunta toivoo tarkennusta eläimen pysyvän pitopaikan määritelmään*. Määrittely 'pääosan ajasta' on liian laava ja altis tulkinnoille.

6 § Lain yleiset periaatteet

Neuvottelukunta *ehdottaa lisättäväksi perusteluihin, että eläintenpidossa on noudatettava varovaisuusperiaatetta eläimen hyväksi* esimerkiksi tieteellisen tiedon puuttuessa. Kiitämme, että HE perusteluissa mainitaan kärsimystä aiheuttavan myös käyttäytymistarpeiden patoutuminen. Tällainen patoutuminen aiheutuu esimerkiksi estämällä stereotyyppistä käyttäytymistä. Estäminen ei poista eläimen tarvetta käyttäytyä stereotyyppisesti. *Ehdotamme perusteluihin lisättävän, että myös tiettyjen voimakkaasti motivoituneiden stereotyyppisten käyttäytymisten estäminen aiheuttaa eläimelle kärsimystä*.

7 § Sairaana tai vahingoittuneen eläimen auttaminen

Neuvottelukunta katsoo, että laissa olisi säädettävä kansalaisille velvollisuus ilmoittaa viranomaisille villiintyneistä ja/tai hallitsemattomista kissapopulaatioista. Hallitsemattoman lisääntymisen estäminen on silti ensisijaisesti omistajan vastuulla. *Lisäksi lakiin olisi kirjattava, että viranomaisten on ryhdyttävä toimiin villiintyneiden seura- ja harrastuseläinpopulaatioiden poistamiseksi*. Kotiuttamisen tulisi olla ensisijainen ja eutanasian viimeinen vaihtoehto. Tähän tavoitteeseen päästään viranomaisten ja eläinsuojelujärjestöjen kanssa tehtävällä yhteistyöllä, jolloin

arvioidaan tapauskohtaisesti kunkin eläinyksilön kotiuttamisedellytykset. Jo nyt viranomaiset tekevät kissapopulaatioiden pyydystämisessä toimivaa yhteistyötä eläinsuojelujärjestöjen kanssa.

8-10 § Eläinlajien ja eläinten pitoa koskevat rajoitukset

Neuvottelukunta kiittää, että ihmisten hallinnassa olevia lajeja rajoitetaan vain sellaisiin lajeihin, joille on mahdollista järjestää olennaiset käyttäytymistarpeet ja fysiologiset tarpeet turvaava hoito sekä saatavilla asianmukaista eläinlääkinnällistä apua. Neuvottelukunta on linjannut 2017, että positiivilistat ovat toimiva keino erityisesti seura- ja harrastuseläimenä pidettävien nisäkkäiden ja lintujen hyvinvoinnin edistämiseksi. Listauksen tarkoituksena on varmistaa, että mm. seura- ja harrastuseläiminä pidettäisiin vain sellaisia eläimiä, joiden pito voidaan järjestää lain edellyttämällä tavalla. *Neuvottelukunta esittää seurattavaksi, riittääkö lain velvoite turvaamaan myös seura- ja harrastuseläinryhminä pidettävien muiden eläinryhmien hyvinvointia, vai onko positiivilistoja laajennettava muihinkin eläinryhmiin kuin nisäkkäisiin ja lintuihin.*

11 § Vastuu eläinten hyvinvoinnista

Neuvottelukunta kiittää ikärajojen määrittelystä.

12 § Eläinten kohtelu

Kiitämme HE perustelussa mainittua positiivisen vahvistamisen suosimista eläinten käsittelyssä sekä pykälässä mainittuja lajityypillisen käyttäytymisen huomioimista. Kiitämme myös vaatimuksesta totuttaa eläimet pito-olosuhteisiin.

Neuvottelukunta pyytää tarkentamaan lain perusteluihin, että mikäli eläin saa jälkeläisiä, vieroitus pitää hoitaa niin, että emon ja jälkeläisten hyvinvoinnille aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa. Emolle on annettava mahdollisuus levätä ja suojautua jälkeläisiltä, mikäli se on emon hyvinvoinnin kannalta olennaista. Vastaavasti lajeilla, joiden hyvinvoinnin kannalta emo-poikas-suhde on tärkeä, on suhteen toteutuminen pyrittävä takaamaan

13 § Kielletty kohtelu

Neuvottelukunta näkee hyväksi, että eläinten turkin värjäminen ja muut vastaavat eläimen itseisarvoa rikkovat toimenpiteet kielletään.

Sekä paimenkoirat että metsästyskoirat aiheuttavat kohde-eläimissä pelkoa, minkä vuoksi koirat saavat ne liikkeelle ja reagoimaan tilanteeseen. *Neuvottelukunnan mielestä koirien rodunomaisia taipumuksia ei tule testata elävillä kohde-eläimillä, ellei se ole ehdottoman välttämätöntä ja perusteltua. Rodunomaisia taipumuksia testattaessa koiran ja kohde-eläimen joutuminen suoraan fyysiseen kontaktiin on ehdottomasti estettävä.*

Sellaisessa harrastustoiminnassa, jossa kohde-eläimen terveydelle tai hyvinvoinnille aiheutuu tai on vaara aiheutua merkittävää haittaa, tulee kohde-eläimen terveyteen ja hyvinvointiin kiinnittää erityistä huomiota. Tämän tulee näkyä kohde-eläinten hyvinvointia, lepoaikoja ja pito-olosuhteita

koskevassa lainsäädännössä *sekä kokeiden ja harjoitusten aikana että niiden ulkopuolella*. Erityistä huolta neuvottelukunta kantaa luolakoirien taipumuskokeita ja –harjoituksia varten pidettyjen kettujen hyvinvoinnista. Näitä harjoituskettuja pidetään turkistarhamaisissa oloissa vuosien ajan. Kettujen kokema stressi on pyrittävä minimoimaan. *Neuvottelukunnan mielestä harjoituskettujen pito-olosuhteisiin ei pidä soveltaa turkiseläinten pito-olosuhteita koskevaa lainsäädäntöä, sillä kettuja ei pidetä turkiksen vuoksi ja ne elävät tavanomaista turkiskettua pitempään. Turkisasetus ei turvaa eläimen pitkäaikaista hyvinvointia. Mikäli harjoitusketuille ei luoda lajille ominaisia pito-olosuhteita (vrt. eläintarha-asetuksen kettuja koskevat vaatimukset) on elävien kettujen käyttö luolakoirien taipumuskokeissa lopetettava.*

Neuvottelukunnan mielestä on perusteltua edellyttää *valvovan eläinlääkärin läsnäoloa myös harjoituksissa, mikäli niissä aiheutuu merkittävää haittaa eläinten hyvinvoinnille*. Harjoitusten, kilpailujen ja kohde-eläinten pidon tulee olla ilmoituksenvaraista toimintaa, jotta sitä on mahdollista valvoa. Jokaisesta kilpailusta ja kokeesta tulee ilmoittaa erikseen. Harjoitus- ja kilpailutilanteissa olisi oltava järjestävän tahon puolesta nimetty henkilö, jolle kuuluu sekä testattavien että kohde-eläinten hyvinvoinnin varmistaminen.

Neuvottelukunta ehdottaa lisättäväksi varsinaiseen lakitekstiin voimassa olevasta laista, että *eläintä on kohdeltava rauhallisesti, eikä sitä saa tarpeettomasti pelotella, kiihdyttää tai käsitellä väkivaltaisesti. Eläimen potkiminen ja lyöminen on kielletty. Eläintä ei saa raahata sarvista, jaloista, hännästä, turkista tai suoraan päästä vetäen taikka käsitellä muutoin sillä tavalla, että sille aiheutetaan tarpeetonta kärsimystä.*

Ehdotamme sellaisten metsästyskilpailujen kieltämistä, joissa pyritään tappamaan mahdollisimman monta tietyn lajista eläinyksilöä tavoiteajassa. Eläinten tappamisen viihteellistäminen on ristiriidassa lakin kirjoitetun kunnioittavan eläinsuhteen kanssa.

14 § Sukupuoliyhteys eläimen kanssa kiellettäisiin

Neuvottelukunta kiittää pykälästä.

15 § Eläimille tehtävät toimenpiteet

Mikäli kipua aiheuttavan toimenpiteen tavoitteeseen voidaan päästä myös muilla menetelmillä, on menetelmistä valittava eläimelle vähiten haittaa aiheuttava tapa.

Neuvottelukunta kiittää, että pykälän perusteluissa esitetään, ettei koirien kannuskynsiä eikä -varpaita saa poistaa rutiininomaisesti.

Ehdotamme asetustasolla kiellettäväksi ja tarkemmin määritettäväksi kivuliaita hoitomuotoja, jotka eivät perustu tutkittuun tietoon ja aiheuttavat sen vuoksi tarpeetonta kipua. Samaten esitämme asetustasolla tarkemmin määritettäväksi tehdyt kielletyt toimenpiteet, jonka jälkeen eläintä ei saisi vastikkeellisesti luovuttaa eteenpäin.

16 § Toimenpiteiden tekijä ja kivunlievityksen käyttö

Neuvottelukunta kiittää siitä, että kivunlievitys säädetään pakolliseksi kivuliaiden toimenpiteiden yhteydessä. Pykälässä olisi kuitenkin määrättävä tarkemmin, että kivuliaan toimenpiteen aikana ja sen jälkeen on käytettävä riittävän *tehokasta kivunlievitystä*.

Valtioneuvoston asetuksella tulisi määrätä myös esimerkiksi kengitystä, hammashoitoa, fysioterapiaa, akupunktiota ynnä muita eläimeen kajoavia hoitoja ammatikseen tarjoavien henkilöiden pätevydestä.

17 § Välineet, laitteet ja aineet

Neuvottelukunta kiittää huolellisuusvelvoitteesta.

Neuvottelukunnan mielestä laitteita tai välineitä ei tulisi ensisijaisesti käyttää estämään eläimen häiriökäyttäytymistä vaan tulisi kiinnittää huomiota syihin, mitkä tekijät käyttäytymisen ovat aiheuttaneet. Esimerkiksi useat voimakkaasti periytyvät pelko- ja ahdistustilat, kuten koirien kovien äänten pelko (ns. paukkarkuus) ja eroahdistus eivät helpota, mikäli eläin pakotetaan pelottavaan tilanteeseen tai sen ääntelyä estetään esimerkiksi hajupannan avulla. *Asetustasolla olisi erikseen selvennettävä ja kiellettävä esimerkiksi eroahdistuksesta kärsivän eläimen ääntelystä rankaiseminen teknisten apuvälineiden avulla tai stereotyyppisen liikkeen estäminen välinein.*

18 § Kielletyt välineet ja laitteet

Neuvottelukunta kiittää, että pykälä kieltää myös kiellettyjen välineiden ja laitteiden markkinoinnin ja hallussapidon.

20 § Hoidon yleiset vaatimukset

Olellaisiin toteutettaviin käyttäytymistarpeisiin tulee lisätä leikki muutoinkin kuin sosiaalisena tarpeena. Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta on määrittellyt leikin yhdeksi olennaisista käyttäytymistarpeista ja sanoo muun muassa näin: *”Leikkikäyttäytymisen merkitys nisäkäs- ja lintulajien nuorille eläimille on suuri. Ne harjoittavat aikuisena eläimenä tarvittavia käyttäytymistaitoja, kuten pakenemista ja muita liikkumisen taitoja ja sosiaalista käyttäytymistä.”*

Lisäksi olennaisiin toteutettaviin käyttäytymistarpeisiin ehdotetaan lisättävän ympäristön tutkimiseen liittyvä käyttäytyminen sekä perusteluihin maininta ”jälkeläisten hoitotarpeen tyydyttäminen niillä lajeilla, joiden hyvinvoinnille se on olennaista”.

Neuvottelukunta kiittää vaatimuksesta ennaltaehkäistä eläinten sairastumista. Perusteluissa olisi todettava myös, että tautien ennaltaehkäisy ei ole pätevä syy valita eläimen pitopaikaksi esimerkiksi häkkipohjaa kiinteän pohjan sijaan. Mikäli eläinlajia ei voi pitää terveenä kiinteällä pohjalla, ei kyseisen eläinlajin pito ole hyväksyttävää eikä lain hengen mukaista.

Ehdotamme lisättäväksi lain perusteluihin, että mikäli eläimiä pidetään ryhmässä, olisi huomioitava eläinten lajityypillisesti merkittävien resurssien saatavuus ja määrä. Esimerkiksi kissoilla olisi oltava

halutessaan pääsy ruokaan, juomaan ja käymälään muiden ryhmän kissojen häiritsemättä, jottei stressi altista kissoja sairauksille.

Neuvottelukunta ehdottaa pykälään lisättäväksi maininnan, että jos eläimellä esiintyy käyttäytymishäiriöitä tai muita hyvinvoinnin heikosta tilasta kertovia oireita, on ongelmien syy selvitettävä ja mahdollisuuksien mukaan puututtava.

Neuvottelukunta on aikaisemmalla toimikaudellaan ottanut kielteisen kannan kissojen vapaaseen ulkoiluun. Poikkeuksena olisivat ainoastaan kissat, jotka liikkuvat rekisteröidyn alkutuottajan tai hevostallin alueella. Näiden vapaana liikkuvien kissojen on oltava leikattuja sekä tunnistusmerkittyjä ja rekisteröityjä.

Neuvottelukunta pitää tärkeänä, että säädettäessä tulevaisuudessa kissojen, kuten muidenkin lemmikkienä pidettävien lajien, hyvinvointia koskevia asetuksia, niissä säädetään virikkeellistamisestä ja riittävästä muista biologisista resursseista lajinmukaisten käyttäytymistarpeiden tyydyttämiseksi.

21 § Ruokinta ja juotto

Neuvottelukunnan mielestä jatkuva juomaveden saanti on turvattava lailla kaikille eläimille.

Asetustasolla tulee kiinnittää huomiota elävien hyönteisten käyttämiseen toisen eläimen saalistettavaksi ravinnoksi. Sekä saalistavan että saalistettavan eläimen hyvinvointiin tulee kiinnittää yhtä lailla huomiota.

22 § Hyvinvoinnin tarkastaminen

Neuvottelukunta kannattaa periaatetta, että hoidossa olevien eläinten hyvinvointi pitää tarkistaa kerran päivässä, ja ehdottaa pykälän aloittamista tällä periaatteella. *Neuvottelukunta kantaa kuitenkin huolta horroksessa olevien eläinten (kuten kilpikonniin) sekä hiekkään kaivautuvien selkärangattomien (kuten hämähäkkien ja skorpionien) päivittäisestä tarkastusveloitteesta, koska se heikentää eläinten hyvinvointia, ja ehdottaa niitä sen vuoksi lisättäväksi poikkeuslistaan.*

23 § Sairas tai vahingoittunut eläin

Ensimmäisen momentin toinen sana ”riittävä” tulee poistaa. Sairastuneella tai vahingoittuneella eläimellä tulee olla jatkuva mahdollisuus lepoon. Sana ”riittävä” on erittäin tulkinnanvarainen tehden valvonnasta vaikeaa. Neuvottelukunta ehdottaa lisättäväksi, että sairaan tai vahingoittuneen eläimen on saatava eläinlääketieteellistä hoitoa, eikä eläimen pääasiallinen hoito voi silloin perustua ns. uskomushoitoihin.

24 § Pakkosyötön ja -juoton kieltö

Ehdotamme lisättäväksi: *Toimenpiteen saa tehdä vain eläinlääkäriammattin harjoittaja tai muu sellainen henkilö, jolla on tarvittava koulutus tai riittävä muu osaaminen toimenpiteen tekemiseksi.*

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä toimenpiteiden tekijöiden koulutuksesta ja pätevyydestä sekä toimenpiteiden tekemisessä käytettävistä menetelmistä.

25 § Eläinjalostus

Neuvottelukunta ehdottaa lisättävän, että myös muiden kuin nisäkkäiden kasvattajalla/tuottajalla, on oltava keinot ja suunnitelma hallitsemattoman lisääntymisen varalta.

Ehdotamme lisättäväksi perustelutekstiin, että kotieläinrotujen riittävästä geneettisestä koosta olisi huolehdittava ohjattujen rotukohtaisten risteytysohjelmien avulla.

Neuvottelukunnan mielestä pykälän 25 vastaisesti tuotettua eläintä ei saisi vastikkeellisesti luovuttaa eteenpäin. Mikäli eläin siirtyy toiselle omistajalla, tulisi erityistä huomiota kiinnittää siihen, että eläimen vastaanottajalla on kyky ja tarvittava osaaminen kyseisestä eläimestä huolehtimiseen sen mahdollisine geneettisistä vioista johtuvine haittoineen.

Neuvottelukunta ehdottaa, että eläinten kloonaminen kiellettäisiin. Kloonamisen kiellon voisi mainita lain perusteluissa. Pykälässä olisi kiellettävä sellainen eläinten pakkoastuttaminen, jossa naaras ei suostu astuttavana olemiseen ilman väkisin paikallaan pitämistä. Tällä ei tarkoiteta esimerkiksi oria suojelevien liinon käyttöä astumistilanteessa. Lisäksi pykälässä olisi asettava raja eläinten jalostuksessa käytettävälle sukusiitosasteelle.

26 § Löytöeläimet

Neuvottelukunta pitää kannatettavana, että löytöeläinten säilytysaika on palautettu 15 vuorokauteen. Neuvottelukunta kiittää löytöeläinten tunnistusmerkinnän tarkastamisvelvollisuudesta, löytöeläinten tilastointivelvoitteesta ja velvoitteesta julkaista tieto löydetystä eläimestä. *Ehdotamme lisättäväksi, että löytöeläintoimijan on julkaistava tieto myös niistä eläimistä, joiden talteenotosta poliisi on toimijalle ilmoittanut.*

Neuvottelukunta kantaa huolta, että löytöeläinten kiinniottoa ja kuljetusta kiinniottopaikalta kunnan osoittamaan talteenottoon ei ole osoitettu minkään tahon tehtäväksi tai kustantamaksi. Löytöeläinten kiinniotto ja kuljettaminen kuormittaa kohtuuttomasti vapaaehtoistoimijoiden resursseja ja vaarantaa eläinten hyvinvoinnin tilanteissa, joissa vapaaehtoisia ei ole riittävästi. *Neuvottelukunta ehdottaa sen vuoksi, että löytöeläinten kuljetuksesta koituvat kohtuulliset kulut tulee eläimen omistajan korvata omistajan löydyttyä, ja ennen tätä kulut korvaa kunta*

Pykälään olisi myös kirjattava, että eläimet on tunnistusmerkittävä, rekisteröitävä ja rokotettava sekä kissat kastroitava tai steriloitava ennen uuteen kotiin luovuttamista.

Tällä hetkellä kunnalliset löytöeläintalot eivät vastaanota populaatiokissoja eli omistajattomiksi oletettuja, villiintyneitä kissoja. *Löytöeläintaloille tulee säätää velvollisuus tarjota väliaikaista hoitoa myös populaatiokissoille, joilla voidaan katsoa olevan mahdollisuus kuntoutumiseen ja sijoittamiseen lemmikkieläimeksi.* Näiden sosiaalistaminen vaatii usein kuitenkin erityisosaamista, jota ei ole mahdollista kaikissa löytöeläintaloissa järjestää. Populaatiokissan hoidosta voidaan maksaa

korvaus myös eläinten hoitoon perehtyneelle järjestölle. *Pykälässä olisi säädettävä, että löytöeläintoimijan olisi ensisijaisesti pyrittävä sijoittamaan eläin uuteen kotiin, mikäli uudelleensijoitus on eläimen hyvinvoinnin kannalta mahdollista.* Eläimen eutanasiapäätös tulisi aina perustua eläimen hyvinvointiin, ei taloudellisiin seikkoihin.

Löytöeläintoiminnasta ja sen laadusta olisi erikseen säädettävä asetuksella. Kunnan velvollisuutena tulee olla huolehtia, että löytöeläintoiminta on laadukasta. Löytöeläintalot tekevät myös yhteistyötä valvontaeläinlääkäreiden kanssa. Huostaanotetun eläimen hoito voi pitkittyä nyt esitetyn lakiehdotuksen mukaisesti, jos omistajaa esimerkiksi pakoilee ulkomailla. Tällöin huostaanotetun eläimen pito-olosuhteet on kyettävä turvaamaan.

28 § Luonnonvaraisen eläimen elätettäväksi ottaminen

Neuvottelukunnan mielestä on hyvä, että luonnonvaraisten eläinten elätettäväksi ottamisen kieltö on laajennettu koskemaan kaikkia Suomen luonnossa eläviä selkärankaisia. Neuvottelukunta on aikaisemmalla toimikaudellaan 2017 ottanut kannan, että luonnosta lemmikiksi otettaville eläimille aiheutuu suurella todennäköisyydellä stressiä ja sen vuoksi kiellon tulisi koskea myös ulkomailta luonnosta otettuja eläimiä, kuten kaloja. Neuvottelukunta ei ollut silloin eikä ole edelleen tästä yksimielinen. Ulkomaisia luonnonvaraisia kaloja pyydetään ja myydään suoraan lemmikeiksi, mutta niitä tarvitaan myös akvaariokalakantojen monimuotoisuuden säilyttämiseen.

30 § Eläinten hoitajien pätevyys ja riittävyys

Neuvottelukunta kiittää maininnasta eläinten pitäjän pätevyysvaatimuksesta tehtävänsä. *Lisäksi pätevyyttä on vaadittava esimerkiksi eläinten kouluttajilta ja muilta ammattikunnilta, jotka selkeästi vaikuttavat eläinten hyvinvointiin.*

31 § Ammattimaisesti tai muutoin laajassa mitassa eläimiä pitävän velvollisuus varautua häiriötilanteisiin

Neuvottelukunta kiittää ehdotuksesta. *Pykälään olisi lisättävä, että suuria eläinmääriä sisältävissä tiloissa tulee olla automaattiset sammutusjärjestelmät.*

Pykälät 33 § - 37 § Pitopaikan yleiset vaatimukset, Pitopaikan turvallisuus, Pitopaikan olosuhteet, Pitopaikan puhtaana- ja kunnossapito ja Pysyvän pitopaikan yleiset vaatimukset

Neuvottelukunta esittää asetustasolla on säädettäväksi, että eläinlajeilla on oltava mahdollisuus liikkua säännöllisesti kaikissa liikkumismuodoissaan ja askellajeissaan.

Jo kirjattujen hyvinvointivaatimusten lisäksi ehdotamme lain perusteluissa selvennettäväksi seuraavia.

- Kaikille eläinlajeille tulee olla mukava, kuiva makuualusta tai muu mukava, lajille tyypillinen nukkumapaikka. Eläinlajeilla, jotka viettävät aikaansa lattialla, tulee olla käytettävissään kiinteää lattiapinta-alaa. Eläinten pito pääasiassa häkki- tai ritiläpohjalla tulee kieltää.

- Ryhmissä luontaisesti eläviä eläimiä ei saa pitää yksin. Eläimet tulee pitää sellaisissa ryhmissä, joissa niiden hyvinvointi toteutuu. Tyypillisesti yksinelävillä eläimillä tulee olla mahdollisuus elää ilman lajitoverien läheisyyttä, mikäli se edistää niiden hyvinvointia.

45 § Eläinkilpailun ja näyttelyn järjestäminen

Pyydämme perusteluihin lisättävän, että eläinten hyvinvointiin kilpailun aikana vaikuttaa myös eläimen luonne: etukäteen huomattavan araksi ja pelokkaaksi tiedettyä eläintä ei tule käyttää kilpailutoimintaan. Samoin kilpailun aikana *erityisen huomattavaa arkuutta ja pelokkuutta* osoittaneen eläimen kilpailusuoritus tulee keskeyttää. Vastaavasti tulisi kohde-eläinten hyvinvointi suojata lainsäädännöllä kilpailujen ja harjoitusten aikana.

Ehdotamme lisättäväksi, että pykälän toisessa momentissa kuvatussa toiminnasta olisi kilpailun järjestäjän tehtävä ilmoitus myös valvontaviranomaiselle. Pykälään tulisi myös kirjata taho / henkilö, joka vastaa kilpailevien eläinten ja mahdollisesti kohde-eläinten hyvinvoinnista kilpailujen aikana. Pykälään on selkeästi kirjattava, kellä on oikeus ja velvollisuus keskeyttää kilpailu l

Lain tulisi kattaa myös sellaiset kilpailut, joissa ihmiset kilpailevat taidoillaan, mutta joissa käytetään kohde- eläintä. Tällaisia kilpailuja ovat esimerkiksi kengityskilpailut.

46 § Ilmoituksenvarainen eläinkilpailujen järjestäminen

Pykälän otsikkoa tulisi muuttaa siten, että siinä huomioitaisiin myös näyttely- ja koetoiminta, jotka voivat sisältyä säännöksen soveltamisalaan.

Neuvottelukunta ehdottaa hallituksen esitykseen selostettavaksi selkeämmin esimerkkejä ilmoituksenvaraisuuden rajasta. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi ravi- ja laukkakilpailut, työhevosten vetokoe, korkeat estekilpailut ja luolakoirakokeet.

48 § Kilpailueläinlääkärin tehtävät ja pätevyys

On hyvä, että kilpailun järjestäjää selkeämmin vastuutetaan eläinten hyvinvoinnista kilpailujen aikana. Neuvottelukunta on kuitenkin huolissaan lain nykymuotoisesta ehdotuksesta, joka heikentää kilpailueläinlääkärin toimintaa.

Kilpailueläinlääkärille on säädettävä jatkossakin velvollisuus ja valta puuttua eläinten hyvinvointia haittaavaan toimintaan suoraan, ei vain kilpailun järjestäjää avustaen. Kilpailueläinlääkärin ensisijaisena tehtävänä tulee edelleen olla sen varmistaminen, että kilpailutapahtumassa noudatetaan eläinten hyvinvointilakia. Kilpailueläinlääkärillä tulee olla valta keskeyttää ja/tai estää kilpailun järjestäminen. Kilpailueläinlääkärin on myös ennaltaehkäisevästi puututtava toimintaan, joka voi olla haitaksi eläinten hyvinvoinnille, tällaisia voivat olla esimerkiksi vaaraa aiheuttavat sääolot. Kilpailueläinlääkärillä tulee olla myös valta estää ontuvan tai muuten sairaan/loukkaantuneen eläimen kilpailuttaminen sekä riittävä pätevyys ja hoitovälineistö kilpailevan eläinlajin ensiapuun. Kilpailueläinlääkärin tehtäviin kuuluu eläimen kilpailukuntoisuuden valvonnan lisäksi

suorituskykyyn vaikuttavien lääkeaineiden valvonta. Järjestäjällä tulisi olla velvollisuus noudattaa kilpailueläinlääkärin määräyksiä.

Nyt perusteluissa esitetty eläinlääketieteen opiskelijan käyttö kilpailueläinlääkärin sijaisena on usein ongelmallista, sillä kilpailueläinlääkäriys ei nykyesityksen toteutuessa ole pysyvän kaltainen työsuhte, jonka sijaisena voi joku tällöin toimia.

Eläinkilpailut ja -näyttelyt tulisi määritellä asetustasolla korkean ja matalan riskin tapahtumiksi. Korkean riskin tapahtumat edellyttäisivät virkakilpailueläinlääkärin läsnäoloa. Neuvottelukunta ehdottaa asetustasolla selkeästi säädettäväksi kaikkien eläinkilpailujen ja näyttelyiden riskitason. Luokittelussa on hyvä käyttää apuna ko. lajiliittoja että luokittelusta tulee mahdollisimman kattava.

Kilpailun järjestäjän tulisi myös nimetä eläinten hyvinvoinnin vastuuhenkilö. Sekä kilpailueläinlääkärillä että kilpailun järjestäjällä tulee olla velvollisuus ilmoittaa eläinten hyvinvointilain vastaisesta toiminnasta valvontaviranomaiselle.

8 luku Luvan- ja ilmoituksenvarainen eläinten pito

Mikäli eläviä kohde-eläimiä saa käyttää eläinkilpailuissa ja harjoituksissa, olisi tällaisten kohde-eläinten pidon oltava luvanvaraista, jotta eläinten elinolosuhteita ja esimerkiksi mahdollisia vahingoittumisia voidaan valvoa.

64 § Lopetusta koskevat yleiset vaatimukset

Kiitokset, että eläinten lopetus viihdetarkoituksessa kiellettäisiin.

76 § Valvonnan yleiset periaatteet

Perusteluissa tulisi todeta, että laadukkaan ja tehokkaan valvonnan edellytyksiä ovat riittävää määrä valvontaviranomaisia, viranomaisten riittävä koulutus, ohjaus, neuvonta sekä ulkopuolisen viranomaisen tekemä viranomaisten ja hallinnon säännöllinen auditointi. Nyt ehdotettu laki kannatettavine parannuksineen tuo mukanaan suuren lisäresurssitarpeen valvontaan, joka olisi huomioitava lakia säädettäessä.

Lisättävä teksti: *Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä tarkoitetaan pykälän 1 momentissa tarkoitettuna laadukkaalla ja tehokkaalla valvonnalla.*

77 § Valvontasuunnitelmat

Lisättävä teksti: *Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä pykälän 2 momentissa tarkoitettuna alueellisen suunnitelman tulee sisältää.*

78 § Tarkastus- ja näytteenotto-oikeus

Neuvottelukunta ehdottaa pykälän 1 momentin aloittavaa lausetta muutettavaksi kuulumaan: ”Valvontaviranomaisella on oikeus tehdä tarkastus, jos on aihetta epäillä, että eläintä pidetään tai kohdellaan eläinten hyvinvointimääräysten vastaisesti, tai jos on aihetta epäillä eläintenpitokiellon rikkomista.

Vastaavasti ehdotamme pykälän 5 momenttia muutettavaksi: ”Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävässä tilassa tarkastuksen saa tehdä ja näytteen ottaa vain, jos välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi, ja on aihetta epäillä, että eläinten kohtelua, hoitoa tai pitopaikkaa koskevia hyvinvointimääräyksiä tai eläintenpitokielloa on rikottu tai rikotaan laissa rangaistavaksi säädettyllä tavalla. Tarkastuksen saa tehdä vain viranomaisen.”

Ehdotamme lisäksi, että tilat, joissa eläimiä pidetään laajamittaisesti, tulee tarkastaa säännöllisesti.

82 § Asiantuntijan ja avustajan käyttäminen

Neuvottelukunta pitää hyvänä sitä, että jatkossa valvontaviranomainen saisi käyttää apunaan avustajia ja asiantuntijoita. *Ehdotamme lisättäväksi velvoitetta laatia avustajan / asiantuntijan käyttöä koskeva toimeksiantosopimus selkiyttämään avustajan käyttötoimintaa.*

83 § Tarkastusmenettely ja asianosaisen kuuleminen

Neuvottelukunta on huolissaan, että nyt esitetty muoto ei selkeästi anna mahdollisuutta myydä, luovuttaa tai lopettaa eläintä omistajaa kuulematta silloin, kun omistaja ei ole viipymättä tavoitettavissa. Kuulemismenettelystä poikkeaminen on nyt esitetty mahdolliseksi vain silloin, kun eläin on sen kokeman kivun ja kärsimyksen takia välittömästi lopetettava.

Tämä muutos tulee heikentämään erityisesti pienikokoisten, tilapäissuojaan siirrettyjen seura- ja harrastuseläinten hyvinvointia, kun ilman osoitetta olevia ja ulkomaille siirryneitä henkilöitä tavoitellaan yleistiedoksiannon kautta ja menettely vie kohtuullisine kuulemisaikoinen helposti vähintään kolme viikkoa. Tänä aikana valvontaviranomaisen haltuun ottamia eläimiä säilytetään löytöeläintaloissa ja muissa eläinhuoletoissa, joiden tilat eivät sovellu eläinten pitkäaikaiseen säilyttämiseen. *Ehdotamme tämän vuoksi, että kuulemismenettelystä poikkeamista tulisi siksi soveltaa koko 98 pykälään, myös sen 1. ja 2. momentteihin.*

87 § Valvontaviranomaisten ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuus

Pidämme tärkeänä, että mikäli eläintenpitäjä muuttaa toiselle paikkakunnalle kesken eläinten hyvinvointivalvontaa koskevaa tapausta, valvontaviranomaisella on mahdollisuus antaa valvontaa varten välttämättömät tiedot toisen toimialueen valvontaviranomaiselle. Toimiakseen tämä edellyttää, että valvontaviranomaisella on pääsy väestöjärjestelmän tietoihin. Koska muuttaja ei välttämättä tee ilmoitusta väestötietojärjestelmään, olisi perusteluihin kirjattava, että valvontaviranomaisella on oikeus pyytää tietoja poliisilta. Toisinaan poliisin omista järjestelmistä löytyy henkilön asuinosoite.

Ehdotamme nostettavaksi perustelutekstistä varsinaiseen lakitekstiin, että uuden toimialueen valvontaviranomaisella on velvollisuus ryhtyä toimenpiteisiin.

88 § Eräiden viranomaisten ja muiden tahojen ilmoitusvelvollisuus

Pidämme ilmoitusvelvollisuutta tärkeänä asiana. *Eläintenpitokieltojen valvomisen helpottamiseksi ehdotamme, että kohdissa 3-8 mainituilla viranomaisilla olisi myös velvollisuus ilmoittaa eläinsuojeluviranomaiselle, mikäli epäilevät eläintenpitokieltoa rikotun.*

90 § Virka-apu

Ehdotamme lisättäväksi, että eläinsuojelutapauksissa poliisin antama virka-apu olisi maksutonta. Tämä olisi perusteltua, sillä poliisi on eläinten hyvinvointilaissa tarkoitettu valvova viranomainen.

91 § ilmoitusvelvollisuus poliisille

Ehdotamme säännösten perusteluissa selkeää luetteloa lain pykälistä, joiden rikkominen vaarantaa eläimen hyvinvoinnin, eli säännökset, joiden rikkominen on poikkeuksetta ilmoitettava poliisille.

106 § Luvan ja ilmoituksenvaraista toimintaa koskevat rekisterit

Lupahakemusten yhteydessä olisi vaadittava toimijalta talletettavaksi selvitys siitä minkälaisille hyvinvointihaitoille eläimet voivat toiminnassa altistua.

116 § Hallinnollisista pakkokeinoista ja löytöeläinten talteenotosta aiheutuvat kustannukset

Neuvottelukunta pyytää kiinnittämään huomiota, että myös väliaikaisesta kiellosta ja toiminnan keskeyttämisestä (esimerkiksi kilpailun tai näyttelyn keskeyttäminen) voi aiheutua kustannuksia. Ehdotamme lakiehdotukseen lisättäväksi: *Myös valvontaviranomaisen määräämään 95 §:n 2 momentissa tarkoitettuun asian selvittämiseksi annetusta väliaikaisesta kiellosta ja 96 §:n 1 momentissa tarkoitettuun asian selvittämiseksi annetusta väliaikaisesta toiminnan keskeyttämisestä aiheutuvat kustannukset kuuluvat eläinten omistajan tai pitäjän tai toiminnan harjoittajan maksettaviksi.*

Liite 2 toiminnan määrittely + 59 §

Kohdassa 2 tulisi määrittää aikaraja myös alle vuoden ikäisille eläimille tai laskea ikärajaa korkeintaan muutama kuukauteen.

Muut kommentit

Neuvottelukunnan mielestä valvontaa tekevän henkilön pätevyysvaatimuksena tulisi olla eläinlääkäri aina, kun valvonnassa on tarkoitus mitata eläimen hyvinvointia. Eläinsuojeluvalvonnan päätösvastuun tulee aina eläinlääkärillä. Eläinlääkärillä voi olla valtuudet delegoida joitain tehtäviä, kuten rakenteita mittaavaa valvontaa, myös muun pätevyiden omaaville henkilöille. Mahdollisuus avustajan ja asiantuntijan käyttöön parantaa valvonnan joustavuutta. Mahdollinen vaihtoehto voisi myös olla Ruotsin mallin mukainen toteutus tilanteissa, jotka edellyttävät eläinlääkärin paikallaoloa silloin, kun pitää arvioida, miten tietty olosuhde on vaikuttanut eläimen hyvinvointiin (esimerkiksi

lantapanssarin aiheuttaman kivun arviointi). Nykyisen valvontaan erikoistuneiden eläinsuojeluviranomaisten järjestelmän on mahdollista toimia jatkossakin.

Eläinlääkärinä tarvitaan aina, kun kyse on epäilyyn perustuvista tarkastuksista. Tällöin eläinlääkärin asiantuntemus on tärkeää paitsi eläimen terveyden ja hyvinvoinnin arvioimiseksi, myös sen vuoksi, että mahdollisessa tulevassa oikeusprosessissa eläimiä laiminlyöneet henkilöt saadaan todennäköisemmin edesvastuuseen. Virkaeläinlääkärin oikeudessa antamiin lausumiin liittyy ns. luotettavuusolettama, joten langettavaan tuomioon ei eläimen hyvinvoinnin arvioinnissa pääsääntöisesti tarvita muuta näyttöä kuin eläinlääkärin oikeudessa kertomat havainnot. Muun henkilön kuin virkaeläinlääkärin eläimen hyvinvoinnista antamia lausumia ei eläinsuojeluasiassa välttämättä katsota automaattisesti luotettavaksi näytöksi. Tuomarin ns. vapaassa näytön harkinnassa virkaeläinlääkärin lausunnolla eläimen hyvinvoinnista on huomattavasti painavampi näyttöarvo kuin muiden ammattikuntien edustajien huomioilla. Siten eläinlääkärin lausunnon puuttuessa langettavan tuomion saaminen edellyttää merkittävästi enemmän samansuuntaista näyttöä useammalta eri henkilöltä.

Eläinasiainvaltuutettu

Lain säätämisen yhteydessä tulee kirjata eläinasiainvaltuutetun virka sekä se, että viranhaltijan käytössä on muuta henkilökuntaa.

Eläinavusteisen terapian toiminta ehdotetaan määriteltäväksi, jolloin tarvittaessa voidaan edellyttää esimerkiksi soveltuvuustestejä kouluissa yms. käytettäville koirille. Esimerkkinä mm. kasvatus- ja kuntoutustyössä käytettävien koirien ammattieettiset ohjeet <http://www.kasvatus-kuntoutuskoirat.fi/koira-tyoparina/ammattieettiset-ohjeet/>